

MONITUM QUARTUM.

Obsecro vos ut dignè ambuletis vocatione quâ vocati estis, Eph. iv.

Media	Timor	} Dei ;	
	Amor		
	Custodia	} Cordis Sensuum ;	
	Sancta occupatio		
	Assidua frequentia	Memoriae	} Collationis cum Confessario Lectionis spiritualis
		Intellectus	
		Voluntatis ;	
Devotio erga	Deum	} Orationis { Vocalis Mentalis	
	B. Virginem Mariam Sanctos ;		
Cautela et moderatio in	Negotiis	} Examinis conscientiae Sacramentorum ;	
	Conversationibus Solatiis ;		
Fidelitas in	Servandâ temporis œconomiâ	} Servandâ temporis œconomiâ Sanctificandis diebus festis Obeundis quotidianis pietatis exercitiis.	
	Sanctificandis diebus festis		
	Obeundis quotidianis pietatis exercitiis.		

Hoc fac, et vives, Luc. x.

CAPUT II.

QUOMODO INCIPIENTES PER VIAM PURGATIVAM, FUGAM PECCATI ET TEPORIS, OPE ORATIONIS ET MORTIFICATIONIS, AD PERFECTIONEM CHRISTIANAM TENDERE DEBEANT.

§ 25.

TRES GRADUS VITÆ SPIRITUALIS, VITA ACTIVA, CONTEMPLATIVA ET MIXTA.

Consideratâ naturâ perfectionis christianæ et obligatione ad eam tendendi, ad modum illam acquirendi in vitâ spiritali progredimur, cujus tres gradus sunt scilicet *vita activa, contemplativa* et *mixta*. Virtutes quæ bonum proximi respiciunt indicant vitam activam : quæ solum Deum respiciunt, indicant contemplativam ; quæ simul Deum cum proximo respiciunt, vitam mixtam. Hæc divisio fundatur primò in S. Scripturâ et Patribus, quatenus valde commendantur duo prædicta genera virtutum seu operationum vitalium supernaturalium in contemplando Deum et in juvando proximos. Sic quantum ad Deum et vitam contemplativam pro vitâ etiam præsentî, Patres sumunt illos textus *Matth. v, 8. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Et *Joan. xvii, 3 : Hæc est autem vita æterna : ut cognoscant te solum Deum verum et quem misisti Jesum Christum.* Quantum verò ad proximos et vitam activam, *Matth. v, 7 : Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Et cap. xxv, 34 et 35 : *Venite, benedicti Patris mei : esurivi enim etc...* Et 40 : *Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.* Item quatenus reperiuntur a Patribus tam in veteri quàm in novo Testamento conspicuæ imagines prædictæ vitæ activæ et contemplativæ, quarum præcipuæ sunt duæ uxores Jacob, Lia fecunda, fi-

gura vitæ activæ, et Rachel pulchra, figura contemplativæ, *Gen. xxix.* Item duæ sorores, Martha sollicita circa frequens ministerium, imago activæ; et Maria sedens ad pedes Domini audiendo verbum illius, *Luc. xviii.*, imago vitæ contemplativæ. In quibus ipsis imaginibus idea etiam vitæ mixtæ apparet, tum quòd Lia et Rachel, Martha et Maria sorores, adeoque vita activa et contemplativa, inter se sociabiles essent: tum quòd Jacob Liam et Rachelem in uxores duxerit: et utriusque vitæ perfectissimum exemplar Marthæ et sororis hospes fuerit ipse Christus, qui, dum vitam contemplativam in Mariâ præ vitâ activâ Marthæ laudavit, supposuit utrasque vitas esse partes, ex quibus totum id est vita mixta, conficiatur. Accedit *secundò* S. Thomas, qui, 2, 2, q. 179, ait: « Quia quidam homines præcipuè intendunt contemplationi veritatis; quidam verò intendunt principaliter exterioribus actionibus: inde est quòd vita hominis convenienter dividitur per activam et contemplativam; » et l. c., *art. 2, ad 2*, exponit, in his duabus vitam mixtam, tanquam ex utrâque compositam, includi. Consonat Innocent. III, in c. *nisi cum pridem*, de remunt. Et ex PP. S. Augustinus, l. 19, de *Civit.*, c. 19, qui cum allusione ad illud: *Maria optimam partem elegit*; agnoscit hanc divisionem ex tribus illis vitæ generibus, *otioso, actuoso et ex utroque composito. Tertiò*. Ratio hujus divisionis paulò ante ex S. Thomâ assignata fuit.

VITA MIXTA PERFECTISSIMA EST.

SCHOLIUM. Vita activa est laboriosa; vita contemplativa est proficua; mixta est laboriosa simul et proficua; et sicut homo perfectior est quàm sola ipsius anima, solumve corpus, quia constat corpore simul et animâ; sic vita mixta perfectior est activâ vel contemplativâ, quæ partes sunt ex quibus coalescit; cujus ratio est, quia vita mixta plures virtutes secum affert, quæ suo statui annectuntur: et hæc est vita quam Christus Dominus noster, Beatissima Virgo Maria, Apostoli virique Apostolici amplexi sunt: quod tamen solum de perfectione in specie intelligendum est; nam in perfectione individuali quælibet ex duabus aliis vitis longè superior evadere potest.

§ 26.

STATUS INCIPIENTIUM, PROFICIENTIUM ET PERFECTORUM.

Quia verò in vitâ activâ, contemplativâ et mixtâ alii incipiunt, alii proficiunt, alii perfecti sunt, ideo tres status personarum in eâ distinguuntur scilicet *incipientium, proficientium et perfectorum*. Hanc distinctionem *primò* innuit S. Scriptura: nam hæc sunt ascensiones quas David *Ps. 83* descripsit: *Beatus vir, cujus est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit, in valle lacrimarum, in loco quem posuit: etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion*. Hæc est illa scala mystica Jacob, *Gen. 28*, de terrâ ad cælum, per quam Angeli, seu Angelicam perfectionem æmulantes, ascendebant et descendebant: hæc sunt illa tria oscula, quæ primùm in pedes, mox in manus, demum in os Domini consideravit S. Bernardus, *Serm. 3 et 4, in Cantica*, dicens: « In primo sanè primordia dedicantur nostræ conversionis: secundum autem proficientibus indulgetur; porrò tertium experitur sola et rara perfectio. Hæc denique sunt illa charismata, de quibus S. Paulus, *I Cor. xii, 31*: *Æmulamini charismata meliora*: scilicet exercitio virtutum ex charitate, uti seq. c. *xiii* exponit suo proprio exemplo: *xiii, 11, cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus; quando autem factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli. Secundò*. Hanc divisionem tradit S. Augustinus tum l. *de Nat. et Grat.*, c. 70, dicens: « Charitas inchoata, inchoata justitia est: charitas provecta, provecta justitia est: charitas magna, magna justitia est: charitas perfecta, perfecta justitia est. » Tum, in *Ep. 15 Joan.*, n. 5, *ante med.*, dicens: « Numquid mox ut nascitur, jam prorsus perfecta est? Ut perficiatur nascitur: cum fuerit nata, nutritur: cum fuerit nutrita, roboratur:

cùm fuerit roborata, perficitur : cùm ad perfectionem venerit, quid dicit? Mihi vivere Christus est et mori lucrum. *Tertiò*. Rationem divisionis hujus dat S. Thomas, 2, 2, q. 24, a. 9, dicens : « Diversi gradus charitatis distinguuntur secundùm diversa studia ad quæ homo perducitur per charitatis augmentum. Nam *primò* quidem incumbit homini studium principale ad recedendum a peccato et resistendum concupiscentiis ejus, quæ in contrarium charitatis movent : et hoc pertinet ad incipientes, in quibus charitas est nutrienda vel fovenda, ne corrumpatur. *Secundum* autem studium succedit, ut homo principaliter intendat ad hoc quòd in bono proficiat, et hoc studium pertinet ad proficientes, qui ad hoc principaliter intendunt ut in eis charitas per augmentum roboretur. *Tertium* autem studium est, quòd homo ad hoc principaliter intendat ut Deo inhæreat et eo fruatur, et hoc pertinet ad perfectos, qui *cupiunt dissolvi et esse cum Christo*.

QUOMODO HI TRES STATUS DISTINGUANTUR.

SCHOLIUM. Tres hi status incipientium, proficientium et perfectorum non distinguuntur penes intensionem et extensionem solam charitatis : quia etiam imperfectè operando per diuturnam vitam illa intensio per extensionem plurimorum actuum acquiri posset ; sed distinguuntur penes studium plus minusve perfectè operandi, semper tamen contendendo promptè, faciliter et delectabiliter ex charitate vel eliciente vel imperante operari scilicet quatenus homo principaliter studet, primò ex charitate nutriri, ad resistendum tentationibus et superandas passiones : mox ex charitate roborari studioso incremento virtutum : demum ex charitate Deo magis uniri : ad quod subjugatis passionibus ex assiduâ virtutum exercitatione jam est dispositus. Meritò autem distinctio hæc et diversitas secundùm prædicta studia *principaliter* assignatur : nam, minùs principaliter, nullus est gradus vel status, qui non participet de alio quovis gradu, prout quis in illo eodem gradu vel statu incipit, proficit et perficitur.

§ 27.

TRES VIÆ, PURGATIVA, ILLUMINATIVA ET UNITIVA.

Incipientes, proficientes et perfecti student charitati : ad hanc verò tendunt in viâ Domini per exercitium virtutum, per gradus, quasi per semitas, quæ profectum euntium ad Deum denotant. Hi gradus et hæ semitæ tres vias constituunt scilicet *viam purgativam* quæ ad incipientes, *viam illuminativam* quæ ad proficientes et *viam unitivam* quæ ad perfectos pertinet. Hæc divisio *primò* indicatur a S. Scripturâ, *Exod. xxix*, ubi Moyses primùm expiari scilicet in viâ purgativâ jubetur ; deinde cernit clara lumina in viâ illuminativâ : demum ad summum fastigium divinatorum in viâ unitivâ pertingit. Idem probant textus et loca S. Scripturæ § 26 relata. Quod etiam definivit Ecclesia, dum Innocent. XI sequentem propositionem 26 Michaelis Molinos damnavit : « Tres hæ viæ, purgativa, illuminativa et unitiva, ineptia est maxima quæ unquam prolata sit in ipsâ Mysticâ, cùm non sit nisi via unica, id est, via interna. » *Secundò*. Hanc divisionem et simul rationem illius tradit S. Dionysius tum sæpiùs, tum præcipuè, *l. de Eccl. hierar.*, c. 5, *prope fin.*, dicens : « Deus ipse mentes, in quibus fuerit, expiat primùm, deinde illustrat, illustratasque perficit ad divinam similitudinem et imitationem. » Eademque doctrinâ nos imbuere intendit Ecclesia quindecim Psalmis gradualibus, in quorum singulis quinque singulas partes hujus divisionis probat card. Bona, *tr. de div. Psalm.*, c. 15, nimirum eruendo doctrinam, quæ et incipientes purgantur, et illuminentur proficientes, et perfecti Deo uniantur. Plura vid. apud Honorat. a S. Mariâ, p. 2, *diss. 1*, a. 2, § 2.

VIA PURGATIVA QUIN?

SCHOLIUM. Theologiam Mysticam se etiam ad incipientes et proficientes, et consequenter etiam ad viam purgativam et illuminati-

vam extendere, nec in solis perfectis, et in viâ unitivâ quiescere ostensum fuit § 2, *Schol.* Huic igitur semitæ et nos insistemus, et in decursu, per viam purgativam, illuminativam et unitivam incedentes et progredientes, incipientes, proficientes et perfectos informare studebimus. Unde sit

§ 28.

OPERA VIÆ PURGATIVÆ.

Via purgativa est, in quâ incipientes per fugam peccati, opera orationis et mortificationis, ad christianam perfectionem contendunt.

Dicitur plerumque *Via purgativa* eò quòd animam variis, tum ob originalem infectionem, tum ob propria scelera, deturpatam maculis, emundet et purificet.

§ 29.

OFFICIUM VIÆ PURGATIVÆ.

Officium viæ purgativæ est : *Exuere veterem hominem cum actibus suis et induere novum qui secundum Deum creatus est in justitiâ et sanctitate, juxta illud Pauli Ephes. iv : Hoc igitur dico et testificor in Domino, ut jam non ambuletis, sicut et gentes ambulant in vanitate sensûs sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati a vitâ Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cæcitatem cordis eorum, qui, desperantes, semetipsos tradiderunt impuditiæ, in operationem immunditiæ omnis, in avaritiam; vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, et in ipso edocti estis sicut est veritas in Jesu deponere vos secundum pristinam conversationem, veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris; renovamini autem spiritu mentis vestræ, et induite novum hominem, qui secundum Deum creatus est in justitiâ et sanctitate veritatis. Et Galat. v : Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis... si spiritu vivimus, spiritu et ambulemus.*

§ 30.

PARTES VIÆ PURGATIVÆ.

Partes viæ purgativæ tres sunt. *Prima* est, ipsas sordes ac nævos tam conscientiæ quàm morum eluere. *Secunda.* Superiorem hominis partem, intellectum, memoriam et voluntatem debitè corrigere. *Tertia.* Appetitum sensitivum ejusque passiones edomare, sicut et reliquos sensus exteriores mortificare et ad rectæ rationis regulam reducere. In hisce tribus punctis totius renovationis pondus et viæ purgativæ labor consistit.

§ 31.

TERMINUS VIÆ PURGATIVÆ.

Terminus viæ purgativæ est totius hominis reformatio ac renovatio consistens 1° in puritate conscientiæ; 2° in correctione debitâ intellectûs, memoriæ et voluntatis; 3° in edomatione passionum, sensuumque exteriorum mortificatione.

QUIBUS SIGNIS AGNOSCERE POTEST INCEDENS IN VIA PURGATIVA AN HUNC TERMINUM ATTIGERIT.

SCHOLIUM. Ut ergo in viâ purgativâ incedens probabiliter quis judicet se hæc tria puncta adimplevisse, sequentia observet. *Primò* si a vitiis et peccatis ita abhorret, ut occasiones et illecebras illorum nullo deliberato assensu putetur admissurus; serenitatem conscientiæ sufficientem obtinuit. *Secundò* si propriæ voluntatis ac amoris ulcera, cerebri ac proprii judicii fibras et reliqua veteris Adæ vitalia ita evacuet ut ad rectæ rationis præscripta facilè reducat; intellectum, memoriam et voluntatem debitè correxerit. *Tertiò* si exortas in se cupiditates facilè coerceat; appetitum ejusque passiones sufficienter edomuit. Si denique *quartò* removeat ab oculis curiositatem inutilium, quæ spiritui nihil conferunt; ab auribus, cujuscumque strepitûs qui ad se non pertinet, attentionem; a lingua, quæ fructum spiritualem non pariunt; a palato et olfactu, quidquid non est necessarium; a reliquis membris, quidquid mortificationi adversatur; sensus exteriores optimè mortificavit, adeòque totalem sui reformationem ac renovationem obtinuit.

SCHOLIUM. In viâ igitur purgativâ incipientes se a peccatis purgant, et tum mortalia, tum venialia ac teporem evitare student; et ad hoc orationis et mortificationis studium adhibent. Porrò natura et distinctio peccati mortalis et venialis sufficienter explicantur in Theologiâ morali, ubi etiam ostenditur quomodo se quis a peccatis purgare possit et debeat. Unde solum restat ut modò motiva quæ ad fugam peccati tum mortalis, tum venialis, unumquemque excitent, afferamus.

§ 52.

PECCATUM MORTALE FUGIENDUM.

Summo igitur conatu supra cetera omnia mala *peccatum mortale* fugiendum est. *Primò*, quia peccatum mortale est summa injuria, offensa et contemptus Dei: quippe peccans mortaliter creaturam aliquam pro fine suo ultimo constituit. *Jer. II: Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ et foderunt sibi cisternas, quæ continere non possunt aquas.* Ubi ostenditur peccatorem, Deo relicto, velle sitim suam extinguere in aquâ fœtidâ creaturæ. Et *Philipp. III*, dicitur: *Quorum Deus venter est.* Ubi iterum aliqua creatura pro fine ultimo peccantis graviter assignatur. Quippe taliter peccans appetitativè plus creaturam, quàm Deum amat. *Joan. XII, Dilexerunt magis gloriam hominum quàm Deum.* Ergo in eâ rationem ultimi finis constituit. Adeoque Deo, auferendo ab eo rationem ultimi finis, maxima injuria, offensa infinita et summus contemptus inferitur et sic meritò peccatum mortale, malorum omnium maximum, summè fugiendum est. *Secundò*. Patet ex immensis damnis quæ vel unicum mortale homini causat. Nam 1° Privat eum gratiâ Dei, quæ est vita spiritualis animæ, atqui ejus privatio mortem animæ inducit, *Gen. II, 17. In quocumque die comederis ex eo, morte morieris.* Ubi per illa verba, *in quocumque die*, significatur

mors præsens animæ, licet simul mors futura corporis et æterna includatur; unde etiam a Tridentino, *Sess. 5*, mortale peccatum *mors animæ* vocatur. Et *Sap. I, 11*, dicitur: *Os quod mentitur, occidit animam.* 2° Privat hominem donis Spiritûs Sancti et virtutibus supernaturalibus infusis, et auferit ab eo jus adoptionis in filium Dei et heredem regni cœlestis: quæ omnia gratiam concomitantur. 3° Destruit omnia merita in præcedenti vitæ decursu per administrationem vel suspensionem Sacramentorum, per asperam vitæ rationem et alio quovis modo laboriosè comparata: nam *Si averterit se justus a justitiâ suâ, et fecerit iniquitatem, numquid vivet? Omnes justitiæ ejus, quas fecerat, non recordabuntur. Ezech. XVIII, 24.* 4° Omnia opera bona in statu peccati mortalis ad æternam salutem consequendam fiunt inutilia. *Cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos: et cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam. Is. I, 15.* 5° Peccatum reddit animam ejusque potentias ad resistendum tentationibus debiliores; tollitque ab eâ pulchritudinem supernaturalem, turpem illi maculam inducendo. *Jos. XXII: Macula hujus sceleris in vobis permanet. Jerem. II: Maculata es in iniquitate tuâ. Eccli. XXXI: Beatus vir qui inventus est sine macula.* 6° Facit ut homo ex hoc deplorando statu se extricare non valeat, nisi Deus ab eo graviter offensus per summam bonitatem ei ad resurgendum gratuitò manum porrigat. 7° Reatum duplicis pœnæ æternæ, damni et sensûs in inferno tolerandæ inducit *Matth. XXV, 41: Discedite a me, maledicti, in ignem æternum.*

ADHORTATIO AD FUGAM PECCATI MORTALIS.

COROLLARIUM. Ergo tanquam a facie colubri fugiamus peccatum mortale, quod in seipso malum et tale malum est, ut solum verè malum sit, et solum facit seipso reliqua mala, quæcumque mala sunt: solum, in cujus comparatione reliqua mala contemnenda sunt et potiùs eligenda quàm peccatum admittendum; et si refugimus mala pœnæ, mortis et inferni, fugiamus super illa ampliùs peccatum mortale, quod horum omnium causa est. Uti enim S. Chrysostomus ait, *hom. 3 ad popul.*, post init.: «Humanorum

nullum est grave malorum, nisi peccatum.» Et deinde, variis malis recensitis, addit: «Hæc enim calamitatum nomina, philosophantibus sunt tantum nomina rebus carentia; vera autem calamitas, Deum offendere et eorum quæ ipsi non placent aliquid facere.» Et card. Bona: «Ab ultimo fine deviat homo, cum peccatum committit, quod est omnium malorum causa. Ab hoc semine nascitur quidquid cruciat: hoc veneno totus orbis inficitur. Latet illud, dum fit; sed cum patratum fuerit, tum intelliges quam malum sit. Fuere qui mortuorum corpora vivis jungerent, ut fetore torquerentur. Similis est in peccantibus animadyersio: alligatum est eis supplicium: non inveniunt quò evadant. Nisi aliquid patiaris, ne malum facias, plurimum patieris quia fecisti. Vix concipitur prava actio et jam puerpera est suæ pœnæ. Indè nata mors est, hinc succensa gehenna. Ab omnibus itaque expianda conscientia, dolore, confessione et satisfactione. *Manuduct. ad Cælum. c. 3, § 1.*»

§ 35.

VENIALE FUGIENDUM.

Præter peccata mortalia, etiam *peccata venialia*, maxime deliberata, frequentia et emendari neglecta, summopere cavenda et fugienda sunt. *Primò*. Quia, licet veniale sit parvum respectivè ad mortale, tamen est malum morale in se et coram Deo malum adeò magnum est, ut omnia alia mala non moralia, uti mortem, annihilationem et quæcumque alia excogitabilia mala gravitate superet: unde etiam in S. Scripturâ *festuca* in oculo, *Luc. vi, 41*, quæ non pro adeò levi malo reputatur, et *I Cor. iii, 12*, *ligno, fæno et stipulæ* comparatur, ex quibus ædificans in animâ *detrimentum patietur*, quod utique pro lucro universi mundi patiendum non est. *Matth. xvi, 26*. Certè «Peccata quæ incipientibus levia sunt, perfectis viris gravia reputantur», ait S. Isidorus l. 2 *Sent.*, c. 18. *Secundò*. Peccatum veniale est morbus animæ, uti docet S. Thomas, 1, 2, q. 72, a. 5, et S. Franciscus Sales, l. iv *de Amore Dei*, c. 2, dicens: «Charitas aliquando sic ægrè «residet in corde, ut vix aliquod exercitium illius detegatur, «et si nondum desinat in supremâ regione animæ residere.

«prout accidit, quando sub peccatorum venialium multitudine quasi sub cineribus opertus latet ignis sancti amoris.» Quis autem morbum animæ non æquè, imò magis, ac morbum corporis refugiat. *Tertiò*. Veniale peccatum displicet Deo, amico, patri et sponso nostro amandissimo, et *contristat Spiritum sanctum Dei*, *Eph. iv, 30*; quæ displicentia super omnia vitanda est. *Quartò*. Deus veniale severissimè in hac et in alterâ vitâ punit: sic in hac vitâ levem incredulitatem et dissidentiam Moysis et Aaron morte præmaturâ ante ingressum in terram promissam punivit, *Num. xx, 12*. Sic septuaginta Belhsamitarum millia ob curiosum Arcæ aspectum morte mulctata sunt, *I Reg. vi, 19*. Sic ob vanam gloriam Davidis septem millia peste deleta sunt etc. In alterâ verò vitâ veniale in purgatorio plectitur: *Uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit... Si cujus opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem*, *I Cor. iii, 13*: de cujus peccati venialis gravitate S. Cæsareus Arelat., *Hom. 8, ad popul.*, ait: «Ille purgatorius ignis durior erit quam quidquid potest in hoc sæculo pœnarum videri, aut cogitari, aut sentiri. Et cum de die judicii scriptum sit, quòd erit dies unus tanquam mille anni, et mille anni tanquam dies unus: unde scit unusquisque, utrum diebus, an mensibus, an fortè etiam et annis per illum ignem sit transiturus?» Et S. Antonius, 1 *Sum. tit. et c. 5*, docet quòd ignis purgatorii sit ejusdem speciei cum igne inferni: et quòd in suâ activitate ignem hujus vitæ ita superet, sicut noster ignis verus ignem pictum excedit. *Quintò*. Sæpe quod putatur peccatum veniale, mortale est; unde facilè mortale sub colore venialis falsò existimati incurritur. Testatur hoc S. Augustinus, *Enchir. c. 78*, dicens: «Quæ sint levia, et quæ sint gravia peccata, non humano, sed divino sunt pensanda iudicio.» Ex quâ regulâ probat multa reperiri venialia, quæ nulla peccata esse videntur; uti vacare operi conjugali ex solâ voluptate, et contendere etiam justè coram iudice, ob facilem excessum in modo. Et c. 79, multa ex eâdem regulâ esse mortalia, quæ venialia videntur, probat ex *Matth. v, 22*, dicens:

« Quis enim dicentem fratri suo, fatue, reum gehennæ putaret, nisi Veritas diceret? Et ex *Ep. ad Gal.* iv, 10, colligit, magnum peccatum esse, vanâ superstitione, dies faustos observare. Certè sæpe nec ipsi docti Theologi veniale a mortali rite discernere possunt : quia in omni judicio humano de magno et parvo, majori et minori, sicuti facilè agnoscitur excessus et defectus, quando nimius est, ita quò plus vel minus a medio distat, difficilius vel nullo modo est agnoscibilis. *Sextò.* Peccata venialia multipliciter ad mortalia disponunt : nam *Qui spernit modica, paulatim decidet, Eccli.* xix, 1. Quippe venialia ex parvitate materiæ, facilè in materiam gravem abeunt : venialia ex deliberatione imperfectâ, urgente passione, ad plenam deliberationem citò tendunt : venialia per se suo pondere ad gravitatem vergunt, maximè si consuetudo prava habitus vitiosos augeat, et virtuosos ad resistendum mortali extinguat, et auxiliis divinis ad vitanda mortalia obstaculum ponat; si contemptus interveniat : si quis eo affectu venialiter peccet, ut non omitteret quantumvis mortale foret, et sic in veniali rationem ultimi finis constituat.

ADHORTATIO AD FUGAM VENIALIUM.

COROLLARIUM. Studeamus ergo peccata venialia omni conatu, quantum nobis cum gratiâ possibile est evitare, et abhorreamus ab affectu veniali ad illa etiam minuta, a quibus omnino depurati esse non possumus. « Quid enim magis rationi repugnat, ait S. Franciscus Sales, in *sua Introduct.*, p. 1, c. 23, quàm animam generosam gaudere Deo suo displicere, pro voluptate ducere illius inimicam et adversariam constitui : desiderare denique velle id quod illi novit molestum et inimicum esse? » Sequamur monitum S. Augustini, *l. de 10 chordis*, c. 11 : « Noli illa contemnere, quia minora sunt; sed time, quia plura sunt. Attendite, fratres mei; minuta sunt, non sunt magna, non est bestia, quasi leo, ut uno morsu guttur frangat : sed bestiæ plerumque minuta multa necant. Si projicitur quisquam in locum pulicibus plenum, numquid non moritur ibi?... Sic et modica peccata attendite, quia modica sunt, et cavete quia plura sunt. « Nec graviora dumtaxat (peccata)

evitanda, inquit Card. Bona, *Manuduct. ad Cælum*, p. I, c. 3, sed minima quæque et leviora; quæ tametsi mortem non afferant, vires tamen sensim dissolvunt et ad mortiferam labem disponunt. Quid autem interest ad naufragium, utrùm navis uno fluctu operiatur, an guttatim subrepens aqua et per incuriam sprete, ipsam impleat et submergat? Tantò majorem maculam ista inferunt moribus, quantò facilius poterant evitari. Quò hostis debilior est, eò tibi gravior erit ignominia, si ab illo vincaris. » Et S. Bernardus, *Serm. I, de conv. S. Pauli* : « Deinceps, ne quis parva reputet, quantumlibet parva scienter delinquere convincatur. Nemo dicat in corde suo, levia sunt ista, non est magnum, si in his maneam venialibus minimisque peccatis. Hæc est enim, dilectissimi, impenitentia : hæc blasphemia in Spiritum sanctum, blasphemia irremissibilis. »

§ 34.

TEPIDITAS QUID?

Præter peccata mortalia et venialia, fugienda est summo-perè tepiditas, et aedia, per quam illi qui alacriter inceperunt cum perfectione ambulare viam Domini, postmodum ex tædio et tristitiâ corripuntur torpore vel pigritiâ, ne jam current, ut antea, contendere ad potiora : sed, mediocritate contenti, sufficere putant non agnoscere gravia peccata in seipsis; de cetero de venialibus et imperfectionibus parum sunt solliciti; qui proinde imperfecti et tepidi vocantur, utpote in quibus saltem refriguit, si non omnino defecit, prior charitas.

SIGNA TEPIDITATIS.

SCHOLIUM. Signa tepiditatis pro Religiosis collegerunt S. Bernardus, *Serm. III, de Ascens.*, et Cassianus, *l. 10, Collat.*, c. 2, 3, 6. Pro omnibus verò christianis cum Ludovico a Ponte, *1 p. Medit.* etc., sequentia assignari possunt. 1. Magna quædam facilitas in omittendo exercitia pietatis, orationis, lectionis spiritualis, communionis ex minimo prætextu, ita ut servitium divinum postremum locum occupet et huic obligationi tune solummodo satisfiat, quando genio placet aut aliunde nil agendum occurrat. 2. Negligentia in operibus pietatis explendis : scilicet, irreverentia,

distractio et indevotio in oratione, nullus fructus in meditatione: vix ulla præparatio, dolor, resolutio, emendatio in confessione; exigua præparatio, nulla fides viva, nullus fervor, nulla fames in communione. 3. Dissipatio continua ad objecta vana, frivola, periculosa, vel peccaminosa, sine studio propriæ abnegationis, internæ recollectionis, cum affectatâ ignorantia eorum quæ nesciri nequeunt, et obduratione ad remorsus conscientia. 4. Consuetudo operandi sine reflexione, sine bonâ intentione, sed fere semper pro gustu, ex passione, sensualitate, amore proprio, respectu humano, aut alio fine privato. 5. Incuria in ordine ad acquirendas virtutes, mortificandas passiones et exercenda bona opera statui suo convenientia. 6. Contemptus minimorum in negotio animæ.

§ 35.

TEPIDITAS FUGIENDA.

Ut autem tepiditatem omni studio fugiamus, sequentia motiva attentè considerare juvat: scilicet, quòd tepidus vel jam sit in statu peccati lethalis, vel plus minusve proximè, pro ratione tepiditatis suæ versetur in periculo talis peccati, vel etiam impœnitentiæ finalis et damnationis. Probatur primò ex gravi obligatione cujuslibet christiani, tendendi ad perfectionem, a quâ tepidus vel omninò jam defecit, vel facilè deficiet, nisi quamprimùm respiscat. *Secundò*. Ad rectè et sine culpâ moraliter operandum, requiritur certitudo moralis et subinde etiam similis moralis certitudo de statu gratiæ requiritur, vel saltem practica, in vehementi præsumptione fundata, quæ etiam in ferventissimis non est nisi conjecturalis: *De propitiato peccato noli esse sine metu*, Eccli. v, 5; *cum metu et tremore salutem vestram operamini*, ad Philip. ii. Sed tepidus hac certitudine vix gaudere potest, cum in eo sint potiùs signa gravis defectus et culpabilis erroris, aut ignorantia, quàm impletionis totius legis christianæ; et ideo præsumptio est potiùs de statu peccati, quàm de statu gratiæ. *Tertiò*. Acedia, per se loquendo, est peccatum grave et capitale, si sit tristitia de bono divino, necessariò per actiones pias sub

mortali procurando; uti probant cum S. Thomà, 2, 2, q. 35, a. 3, communiter Theologi: sed tepiditas tanquam filia acedia, huic tristitiæ seu recessui a Deo proxima est, si non sit jam ipse recessus per grave peccatum. Nec prodest tepidum non velle recedere omninò a Deo: quia sufficit de eo dici, *Prov. xiii, 4: Vult et non vult piger*. *Quartò*. Tepiditas ex superbiâ oritur, et superbiam fovet, idque in gradu qui facilè ad gravitatem devenit, nec tamen ad eum devenisse erroneè putatur: quippe dum tepidus se profecisse in viâ perfectionis putat, hoc sibi et suis meritis ascribit; in pœnam verò hujus vanæ complacentiæ privatur gustu rerum spiritualium et ad vana ac suæ superbiæ blandientia convertitur: et quamdiu ejus tepiditas in aperta crimina non prorumpit, et tepidus adhuc dum bona opera externa et sacramenta frequentare pergat, complacet sibi in retentâ, et, uti falsò putat, auctâ perfectione, et alios præ se contemnit, qui vel minùs laborârunt, vel in quibus videt defectus quos in se non videt. Hæc superbia et tepiditas subinde justissimè lapsu notorio punitur, qui tamen non est primus coram Deo, utpote quem multi alii graves lapsus occulti præcesserunt. *Quintò*. Tepidus ad summum horret peccata gravia, quæ sunt talia in particulari, non verò quæ gravia sunt in communi, vel in radice: quis enim credat quòd tepidus, qui vix appretiare Deum reputatur, eum appretiativè super omnia diligit et paratus sit, vi hujus amoris, ad facienda omnia quæ præcepta sunt et ea fugienda, quæ amori Dei conservando repugnant, adeoque sic diligere proximum, etiam inimicum, ut datâ occasione illi beneficeret? Quis putet quòd tepidus seipsum abnegare studeat, juxta præceptum Christi, *Matth. xvi, 24*? His accedunt peccata gravia culpabilis ignorantia, quorum plurima in statu tepiditatis committi possunt, cum, juxta S. Thomam, 1, 2, q. 84, a. 4, ad 3: *Omnia peccata quæ ex ignorantia proveniunt, possint reduci ad acediam*. *Sextò*. Tepidus est frequenter in statu impœnitentiæ, uti patet ex illo Apocalyps. iii, 15: *Scio opera tua; neque frigidus es, neque calidus, utinam frigidus esses, aut calidus! sed quia tepidus es et nec frigidus, nec*

calidus, incipiam te evomere ex ore meo. Quod communiter sic explicant interpretes, tepidum fortè non esse de præsentì, aut saltem non putari, vel ab aliis, vel a seipso ita malum, sicut publicum peccatorem : at esse pejorem pro futuro, ob majus periculum impœnitentiæ; tum quia comparando se cum publicis peccatoribus, fervere non curat : tum quia miseriam sui statûs non agnoscit, nec ab eâ se eripere studet. Rectissimè ergo, uti Abbas Daniel apud Cassianum, *Coll. iv, c. 19*, ait : « Pronuntiatur esse deterior, quia facilius ad salutarem conversionem ac perfectionis fastigium carnalis quis, id est, sæcularis, vel gentilis accedit, quàm is qui professus Monachum, nec tamen viam perfectionis arripiens secundum regulam disciplinæ, ab illo semel spiritualis fervoris igne discessit. Ille namque corporalibus saltem vitiis humiliatus, atque immundum se sentiens contagione carnali, ad fontem veræ purificationis ac perfectionis culmen quandoque compunctus accurrit, et horrescens illum, in quo est, infidelitatis gelidissimum statum, spiritûs ardore succensus, ad perfectionem facilius convolabit. Nam qui semel, ut diximus, tepido exorsus initio, Monachi cœpit abuti vocabulo, nec tamen humilitate ac fervore quo debuit, iter hujus professionis arripuit, infectus semel hac miserabili lue, et in eâ quodammodo resolutus, nec ex sese ulterius perfecta sapere, nec alterius poterit monitis erudiri. Postremò quid diutius immoramur in his, quæ nobis experimento satis comperta sunt et probata? Frequenter enim vidimus de frigidis atque carnalibus, id est, de sæcularibus atque paganis, ad spiritualem pervenisse fervorem : de tepidis atque animalibus omnino non vidimus. » *Septimò.* Tepidus non solum in qualemcumque, sed etiam in finalem impœnitentiam labitur : tum quia in eo magis radicatur cordis durities, insensibilitas ad pœnitentiam et cæcitas per totam vitam : tum quia in vitæ mortisque confinio tepidus, lumine superno illustratus, miseriam suam agnoscens, cadet animo et in barathrum desperationis proruet : quippe S. Thomas, 2, 2, q. 20, a. 4, docet, desperationem ex acediâ magis quàm ex luxuriâ oriri, quatenus ex nimia defectione in homine prædo-

minante, quis bonum arduum beatitudinis a se acquiri non posse credit. Unde S. Gregorius, in *Pastor.*, p. 3, *admon. 35, prope fin.*, ait : « Quisquis ergo, amisso infidelitatis frigore, sed nequaquam tepore superato exardescit, ut ferveat, procul dubio calore desperato, dum noxio in tepore demoratur, agit ut frigescat. Sed sicut ante teporem frigus sub spe est, ita post frigus tepor in desperatione. Qui enim adhuc in peccatis est, conversionis fiduciam non amittit : qui verò post conversionem tepuit, et spem, quæ esse potuit de peccatore, subtrahit. » *Quippe nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei. Luc. ix, 62.*

ADHORTATIO AD VITANDAM TEPIDITATEM.

COROLL. I. Omni ergo mentis conatu a miserrimo tepiditatis statu exeundum est, et cum gratiâ divinâ, via perfectionis relicta iterum eligenda aggregando nos incipientibus eo pœnitentiæ spiritu, qui præterita plangat et plangenda non ampliùs committat. Dicamus cum David corde contrito, *Ps. 76, v. 11. Dixi, nunc cœpi* : id est, uti Dionysius Carth. exponit : « Verè cognoscere orsus sum intelligendo præsentis sæculi vanitatem et futuri sæculi felicitatem, vel totam pristinam meam conversationem, profectum et perfectionem pro nihilo arbitrando : atque cum recenti proposito, cum novo fervore, cum studio vehementi melioris vitæ semitas apprehendendo, spiritualis profectûs itinera ingrediendo, imò quotidie quasi de novo incipiendo. » Addamus autem cum Davide : *Hæc mutatio dexteræ Excelsi* ; bene conscii in nobis non confidere nos posse, nec tamen esse, cur in Deo non confidamus, adhortante nos Apostolo, *Rom. xii, 2 : Reformamini spiritu mentis vestræ* : ubi S. Augustinus, 1. 14 *de Trinit.*, c. 16, addit : « Ut incipiat illa imago ab illo reformari, a quo formata est : non enim reformare seipsam potest, sicut potuit deformare. » Quantumvis igitur inolita tepiditatis vitio inveterati simus, animum non despondeamus, nec pro impossibili habeamus renasci hominem senem, ac veluti in ventrem matris iteratò introire, primæ conversionis exordia cum primæ vitæ spiritu denuò concipiendo : quod enim naturæ est impossibile, promptum est gratiæ, spirante Deo spiritum vitæ, uti modò vult spirare, dum hæc inspirat : cum quo tantum aqua et fletu pœnitentiæ opus est, sicuti Angelo seu Episcopo Ephesi, qui S. Timotheus fuisse creditur, *Apoc. ii et iii*, dicitur : *Habeo adversum*